

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اجْتَنِبُوا كَثِيرًا مِّنَ الظَّنِّ إِنَّ بَعْضَ الظَّنِّ إِثْمٌ وَلَا تَجَسَّسُوا وَلَا يَغْتَبَ بََعْضُكُم بَعْضًا أَيُحِبُّ أَحَدُكُمْ أَن يَأْكُلَ لَحْمَ أَخِيهِ مَيْتًا فَكَرِهْتُمُوهُ وَاتَّقُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ تَوَّابٌ رَّحِيمٌ *** عَنْ أَبِي بَرزَةَ الْأَسْلَمِيِّ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ "يَا مَعْشَرَ مَنْ آمَنَ بِلِسَانِهِ وَلَمْ يَدْخُلِ الْإِيمَانُ قَلْبَهُ لَا تَغْتَابُوا الْمُسْلِمِينَ وَلَا تَتَّبِعُوا عَوْرَاتِهِمْ فَإِنَّهُ مَنِ اتَّبَعَ عَوْرَاتِهِمْ يَتَّبِعِ اللَّهُ عَوْرَتَهُ وَمَنْ يَتَّبِعِ اللَّهُ عَوْرَتَهُ يَفْضَحْهُ فِي بَيْتِهِ".

KARDEŞLİĞİ ÖLDÜREN HASTALIK: TECESSÜS

Aziz Müminler!

Okuduğum Ayet-i Kerimede Yüce Rabbimiz şöyle buyurmaktadır: "Ey Müminler! Zandan (insanlar hakkında mesnetsiz bilgilere dayalı hüküm vermekten) çokça sakının. Çünkü zannın bir kısmı (insanlar hakkında yanlış kanaatlere yol açanı) günahtır. İnsanların gizli hallerini araştırmayın. Birbirinizin dedikodu ve gıybetini yapmayın. Sizden biri ölmüş kardeşinin etini yemek ister mi?! Bundan iğrendiniz, değil mi?! Öyleyse, Allah'ın bütün bu emirleri hususunda dikkatli olun. Şüphesiz Allah samimi tövbeleri hep kabul eden, tövbe eden kullarına karşı çok merhametli olandır."¹ Okuduğum hadis-i şerifte ise Efendimiz (s.a.s) şöyle buyurmaktadır: "Ey diliyle iman edip, kalbine iman girmemiş olan kimseler! Müslümanların gıybetini yapmayın ve onların gizli hallerini araştırmayın. Çünkü her kim onların gizli hallerini araştırırsa Allah da onun gizli hâlini ortaya çıkarır. Allah kimin gizli hâlini ortaya çıkarırsa onu, evinde bile (gizlice yaptıklarını ortaya çıkararak) rezil eder."²

Değerli Kardeşlerim!

Ahlâkî bir terim olarak tecessüs bir kimsenin başkaları tarafından öğrenilmesini istemediği özel durumunu merak edip öğrenmek için onun bilgisi ve rızası dışında gizlice araştırma yapmak anlamına gelmektedir. Teknolojik imkânlar genişledikçe tecessüs kavramının anlamı da genişlemektedir. İnsanları dinlemek ve gözetmek; aralarında gizlice konuşan bir topluluğun konuşmasına dışardan kulak kabartmak ya da gizli kamera vasıtasıyla gizlilik içeren ses ve görüntülerin kaydedilmesi tecessüstür. Sevgili Peygamberimiz (s.a.s) bir hadislerinde ifşa edilmemesi gereken hal ve sözlerin ölçüsünü şöyle haber vermektedir: "Bir kişi bir söz söyleyip sonra da (kimsenin duymadığından emin olmak için) etrafına bakınırsa, o söz emanettir."³ Böyle bir hal ve söze şahit olan bir kimsenin bunu ifşa etmesi doğru değildir. Böyle yapması durumunda büyük günah işlemiş olur.

Değerli Kardeşlerim!

Dinimizde insan onurunu kıran ve onu rencide eden her türlü tutum ve davranış haram kılınmıştır. Gıybet, dedikodu, su-i zan, laf taşıma, özel halleri araştırma gibi insanı yaralayan ve şahsı maneviyesine zarar veren her türlü davranış yasaklanmıştır. Peygamber efendimiz (s.a.s) konuşurken çok titiz davranmış ve hiç kimse hakkında isim zikrederek kötü söz söylememiştir. Bunun yerine, insanların olumsuz davranışlarını gördüğü zaman onları düzeltmek için, "İnsanlara ne oluyor da böyle böyle yapıyorlar?" gibi genel ifadeler kullanmıştır. O, konuşulacağı zaman doğru olanı söylemeyi bilgi sahibi olmadığımız bir konuda da susmayı emretmiştir.⁴ Unutmayalım ki, her şeyin en ince ölçüyle tartılacağı, hiçbir pişmanlığın fayda vermeyeceği o büyük günde her sözümüzden ve davranışımızdan hesaba çekileceğiz. Hutbemi bir ayeti kerimenin mealı ile bitiriyorum: "Hakkında bilgi sahibi olmadığın şeyin peşine düşme. Çünkü kulak, göz ve kalp bunların hepsi ondan sorumludur."⁵

Hollanda Diyanet Vakfı

¹ Hucurat, 49/12.

² Ebû Dâvûd, Edeb, 35.

³ Ebû Dâvûd, Edeb, 32.

⁴ Buhârî, Edeb 31, 85, Rikak 23.

⁵ İsrâ, 17/36.